

جمهوری اسلامی ایران

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

معاونت بهداشت

مرکز سلامت محیط و کار

سیستم مدیریت ایمنی و بهداشت حرفه‌ای:

ابزاری برای بهبود مستمر

مترجمین:

مهندس مهین حق شناس

مهندس فرین فاطمی

مهندس پریسا حاجی زاده مقدم

زیر نظر:

دکتر عبدالرحمن بهرامی

عنوان و نام پدیدآورنده : سیستم مدیریت ایمنی و بهداشت حرفه‌ای : ابزاری برای بهبود مستمر مترجمین مهین حق شناس، فرین فاطمی، پرینا حاجی زاده مقدم : زیر نظر عبدالرحمن بهرامی ؛ [به سفارش وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی معاونت بهداشت، مرکز سلامت محیط و کار.

مشخصات نشر : تهران: آرویح ایرانیان، ۱۳۹۰.

مشخصات ظاهری : ۵۵ ص.؛ مصور (رنگی).

شابک : ۹۷۸-۹۶۴-۵۰۴-۱۴۳-۲

وضعیت فهرست نویسی : فیا

یادداشت : عنوان اصلی: OSH Management System: a tool for continual improvement.

موضوع : ایمنی صنعتی

موضوع : بهداشت صنعتی

شناسه افزوده : حق شناس، مهین، ۱۳۳۹ -، مترجم

شناسه افزوده : فاطمی، فرین، ۱۳۶۰ -، مترجم

شناسه افزوده : حاجی زاده مقدم، پرینا، ۱۳۵۲ -، مترجم

شناسه افزوده : بهرامی، عبدالرحمن، ۱۳۴۳ -

شناسه افزوده : ایران. وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی. مرکز سلامت محیط و کار

رده بندی کنگره : ۱۳۹۰ ۶۲/۵۵ T

رده بندی دیویی : ۶۳۶/۱

شماره کتابشناسی ملی : ۱۵۲۹۶۶۸

انتشارات آرویح

سیستم مدیریت ایمنی و بهداشت حرفه‌ای: ابزاری برای بهبود مستمر

مهین حق شناس - فرین فاطمی - پرینا حاجی زاده مقدم

ناشر: آرویح

چاپ اول: ۱۳۹۰

قیمت: رایگان

تیراژ: ۱۰۰۰ جلد

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۵۰۴-۱۴۳-۲

آدرس دفتر: خیابان شریعتی سه راه طالقانی، خیابان جواد کارگر، پلاک ۱۴

تلفن: ۷۷۵۳۷۰۷۶

آدرس چاپخانه: خیابان شریعتی، سه راه طالقانی، جنب سینما صحرا، پلاک ۱۸۱

تلفن: ۷۷۵۰۰۵۶۵

پیشگفتار

حفظ، صیانت و ارتقاء سلامت نیروی کار کشور از طریق تأمین محیط کار سالم و پیشگیری از حوادث و بیماریهای شغلی از اهداف توسعه پایدار نظام جمهوری اسلامی ایران می باشد. رشد دانش و تکنولوژی در کنار توسعه روزافزون واحدهای صنعتی در کشور منجر به انتشار آلاینده های مختلف و عوامل مخاطره زا در محیط کار می گردد. لذا نقش بهداشت حرفه ای در کنترل این عوامل و ایجاد محیط کار سالم دارای اهمیت بسزایی بوده و در همین راستا توسعه سیستم های ایمنی و بهداشت حرفه ای در واحدهای شغلی می تواند زیربنای اهدافی نظیر رشد اقتصادی، توسعه پایدار، ارتقاء سطح رفاه جامعه و ... قرار گیرد. بهداشت حرفه ای با پرداختن به امور بهداشتی و درمانی قریب ۱۶ میلیون جمعیت شاغل کشور در بخشهای مختلف صنعت، معدن، کشاورزی و خدمات نه تنها سلامتی آنها را در نظر داشته بلکه تأثیر مثبت و انکارناپذیری در افزایش بهره وری، کیفیت محصولات، رضایت شغلی و شاخص کیفیت زندگی خواهد داشت. تلاش و کوشش همه کارشناسان بهداشت حرفه ای چه در عرصه خدمات دولتی و چه در سنگر محیط های صنعتی بیانگر اهمیت و نقش جایگاه بهداشت حرفه ای به عنوان ابزاری سودمند در حفظ و صیانت نیروی انسانی بعنوان سرمایه اصلی کشور بر کسی پوشیده نیست.

اکنون با گذشت ۴۰ سال از برنامه بازرسی های بهداشت حرفه ای شاهد پیشرفت های محسوسی در توسعه تشکیلات و خدمات بهداشت حرفه ای، توسعه آزمایشگاههای تخصصی و پیشگیری از بیماریهای شغلی در کشور هستیم. امید است با توسعه سیستمهای مدیریت ایمنی و بهداشت حرفه ای در صنایع، ابزار استراتژیکی قوی برای بهبود مستمر ایمنی و بهداشت حرفه ای در سازمان ها و به تبع آن زمینه های لازم به منظور توسعه پایدار در کشور عزیزمان فراهم گردد.

دکتر بهرامی

معاون بهداشت حرفه ای مرکز سلامت محیط و کار

روز جهانی ایمنی و بهداشت حرفه ای

۲۸ آوریل ۲۰۱۱

سیستم مدیریت ایمنی و بهداشت حرفه ای :

ابزاری برای بهبود مستمر

سازمان بین المللی کار (ILO)

۱۳۹۰/۲/۸

۱	مقدمه
۲	ارزیابی و مدیریت احتمال خطر (ریسک)
۴	سیستم مدیریت ایمنی و بهداشت حرفه ای (OSHMS) چیست؟
۷	مسیر رسیدن به سیستم مدیریت ایمنی و بهداشت حرفه ای (OSHMS)
۹	سازمان بین المللی کار و سیستم مدیریت ایمنی و بهداشت حرفه ای
۱۲	سیستم مدیریت ایمنی و بهداشت حرفه ای (OSHMS) در سیستمهای ملی
۱۵	سیستم مدیریت ایمنی و بهداشت حرفه ای (OSHMS) وسازمانها
	• ممیزی
	• مشارکت کارگران
	• بنگاههای اقتصادی کوچک
۲۲	سیستم مدیریت ایمنی و بهداشت حرفه ای و بخشهای پرمخاطره
۲۴	مواد شیمیایی و سیستم مدیریت ایمنی و بهداشت حرفه ای
۲۶	کنترل مخاطرات اصلی
۲۷	فن آوری نانو
۲۹	آیا سیستمهای مدیریتی برای ایمنی و بهداشت حرفه ای مناسب هستند؟
	• نقاط قوت OSHMS
	• محدودیتهای OSHMS
۳۵	همکاریهای فنی سازمان بین المللی کار (ILO) در زمینه OSHMS
۳۷	هدف نهایی
۳۹	منابع و مآخذ
۴۱	ضمیمه : اجزاء اصلی سیستم مدیریت ایمنی و بهداشت حرفه ای

ایمنی و بهداشت حرفه ای نظامی برای پیشگیری از جراحات و بیماریهای ناشی از کار با هدف بهبود شرایط کار و حفظ و ارتقاء سلامت کارگران می باشد. بهداشت حرفه ای موجب ارتقاء و حفظ بالاترین درجه سلامت جسمی، روانی و اجتماعی کارگران در تمام مشاغل می گردد. در این مجموعه پیش بینی، شناسایی، ارزشیابی و کنترل خطرات موجود در محیط کار یا حاصل از آن که می تواند تهدید کننده سلامت و آسایش کارگران باشد، قاعده اصلی فرایندهای حاکم بر ارزیابی و مدیریت احتمال خطر است. علاوه بر آن احتمال تأثیر جوامع مجاور و محیط زیست عمومی نیز باید در این فرایندها منظور گردد.

فرایند اصلی اطلاع از خطر و کاهش احتمال خطر را باید در قواعد پیچیده حاکم بر بهداشت حرفه ای و ایمنی امروز جستجو کرد. در حال حاضر شتاب فراگیر در صنعتی شدن و لاجرم دستیابی به منابع انرژی پرتوان و با مخاطرات بالقوه از جمله استفاده از انرژی هسته ای، سیستمهای حمل و نقل و تکنولوژی هایی با پیچیدگی روزافزون منجر به توسعه روشهای ارزیابی و مدیریت احتمال خطر بسیار پیشرفته شده است.

برای کلیه واحدهای شغلی باید تعادلی بین فایده و هزینه ریسک برقرار باشد. در مورد ایمنی و بهداشت حرفه ای تعادل پیچیده مزبور تحت تأثیر عوامل متعددی مانند فرایند های علمی و فنی، تغییرات متنوع و مستمر دنیای کار و مسائل اقتصادی قرار دارد. مسلم است که کاربرد اصول بهداشت حرفه ای و ایمنی مستلزم بسیج تمام نظامهای اجتماعی و علمی برای شفاف سازی آن است.

ارزیابی و مدیریت احتمال خطر (Risk):

در اغلب موارد مفاهیم کلی خطر و احتمال خطر و ارتباط آنها با هم اشتباه گرفته می شود. خطر عامل ذاتی / بالقوه در محصول، فرایند یا موقعیت هائی است که می تواند موجب صدمه، بیماری یا خسارت مالی گردد. عامل خطر (Hazard) می تواند مواد شیمیائی (خواص ذاتی آن)، کار بر روی نردبان (موقعیت)، الکتریسیته، کپسول گاز تحت فشار (انرژی پتانسیل)، منبع حریق و یا در حالت بسیار ساده تر زمین لیز و لغزنده باشد. احتمال خطر (Risk)، احتمال صدمه یا بیماری یا بروز بیماری در فرد در صورت مواجهه با عامل خطر یا خسارات وارد بر اموال و یا زیان مالی می باشد. ارتباط بین خطر و احتمال خطر "مواجهه" است (خواه این مواجهه آنی و خواه طولانی مدت باشد) و با معادله ساده زیر توصیف شده است:

خطر	*	مواجهه	=	احتمال خطر
-----	---	--------	---	------------

با توجه به مطالب ذکر شده هدف اصلی ایمنی و بهداشت حرفه ای مدیریت احتمال خطر شغلی است. برای رسیدن به این هدف باید ارزیابی خطر و احتمال خطر برای تعیین عوامل سببی صدمه به کارگران و البته به اموال انجام گیرد و روشهای پیشگیری و حفاظتی مناسب پیش بینی و اجرا گردد.

پنج مرحله روش ارزیابی احتمال خطر ارائه شده توسط اداره بهداشت و ایمنی انگلستان در شکل ۱ تحت عنوان روش ساده مدیریت احتمال خطر بالاخص در کارگاههای کوچک (SMEs) ارائه شده است: